

Παρασκευή
21 Νοεμβρίου 2025

20:30
Μέγαρο Μουσικής

Δεύτερο Ραχμάνινοφ – Ίβο Πογκορέλιτς

20 χρόνια από τον θάνατο
του Γιώργου Σισιλιάνου

Κρατική Ορχήστρα Αθηνών
Βασίλης Χριστόπουλος | αρχιμουσικός

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΙΣΙΛΙΑΝΟΣ (1920 – 2005)
Οκτώ παιδικές μινιατούρες για ορχήστρα, έργο 23α

ΣΕΡΓΚΕΪ ΡΑΧΜΑΝΙΝΟΦ (1873 – 1943)
Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα αρ.2 σε ντο ελάσσονα, έργο 18
• Ίβο Πογκορέλιτς | πιάνο

Διάλειμμα
ΣΕΡΓΚΕΪ ΡΑΧΜΑΝΙΝΟΦ
Συμφωνικοί Χοροί, έργο 45

ΑΛΕΞ ΓΙΑΝΑΤΣΕΚ (1854 – 1928)
Τάρας Μινολήμνα, παψώδια για ορχήστρα
ΜΑΡΙΣ ΠΑΒΕΛ (1875 – 1937)
Το Βαλς, χορογραφικό ποίημα για ορχήστρα
• Θεοδωσία Ντόκου | ντάνο
• Στέβεν Ιοσεφλίς | βιολοντσέλο
• Μάξιμ Βενγκέροφ | βιολί

ΛΟΥΝΤΒΙΧ ΒΑΝ ΜΠΕΤΟΒΕΝ (1770 – 1827)
«Τρινό» Κοντσέρτο για βιολί, βιολοντσέλο και

ΕΠΟΜΕΝΗ ΣΥΝΑΝΤΑΣΙΑ
Παρασκευή 5 Δεκεμβρίου
20:30
Μέγαρο Μουσικής | Αθήνα Χρήστος Λαμπράκης
KO.A.GR

Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών επικορηγείται από το Υπουργείο Πολιτισμού

Χορηγός Χρησός Χορηγός Χορηγός
Τεχνολογικής Υποστήριξης
Χορηγός
Μετακινήσεων
Χορηγός
Φιλοξενίας

/// Piraeus
Crown Plaza
SKY express
Kosmos
EPT
EPT news
2027
LIFO
BOYAH TV
classicalmusic.gr
monopoli.gr
EAC

LIFO PODCASTS
Συμφωνική Μουσική – Ιστορίες
Ακούστε τα Podcasts
της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών
εδώ:

ΣΥΝΔΕΘΕΙΤΕ
ΜΑΖΙ ΜΑΣ
@athensstateorchestra

Υπεύθυνη έκδοσης
Αίλη Φιδετζή
Σύνταξη κειμένων
Τίτος Γουβέλης
Σύλληψη ιδέας
& σχεδιασμός
Κωνσταντίνος Δακανάλης

Η ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΑΘΗΝΩΝ ΕΠΙΚΟΡΗΓΕΙΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
Η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών έχει την έδρα της
στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών ως Resident Orchestra
Καλλιτεχνικός Διευθυντής
Λουκάς Καρυτινός

Δεύτερο Ραχμάνινοφ –Ίβο Πογκορέλιτς

20 χρόνια από τον θάνατο του Γιώργου Σισιλιάνου

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΙΣΙΛΙΑΝΟΣ

(1920 – 2005)

Οκτώ παιδικές μινιατούρες, έργο 23α

1. Πρελούδι	5. Κούνια – μπέλα (καβάλα στο ξύλινο αλογάκι)
2. Εμβατήριο	6. Ο λύκος και η κοκκινοσκουφίτσα
3. Σφυρίχτρες	7. Ο κύριος Τίνκυ
4. Παράφωνο τραγούδι	8. Νανούρισμα

Ο Γιώργος Σισιλιάνος

Οι «Οκτώ παιδικές μινιατούρες», γραμμένες αρχικά για πιάνο το 1963 και αφιερωμένες στον μικρό τότε γιο του συνθέτη, είναι μια σειρά από σύντομα κομμάτια περιγραφικής μουσικής, που ξαναζω-ντανεύουν αναμνήσεις της παιδικής ηλικίας. Έτσι, εύκολα π.χ. θα μπορούσε να αναγνωρίσει κανείς στο *Παράφωνο τραγούδι* μια παρωδία του γνωστού τετράφωνου κανόνα πάνω στην παιδική με-λωδία *Frère Jacques* ή στο *Λύκο και την κοκκινοσκουφίτσα* το συναίσθημα που γεννά το κυνηγητό της μικρής ηρωίδας του παραμυθιού από τον λύκο. Ότι ο συνθέτης επεδίωξε με την ενορχήστρωση των μικρών αυτών κομματιών ήταν μία κατά τη γνώμη του εντονότερη προβολή της εσωτερικής διάθεσης που δημιουργούν τα κομμάτια, με την προσθήκη του ηχοχρώματος των οργάνων της ορ-χήστρας. Για λόγους καλύτερης σύνδεσης, τα πέντε πρώτα κομμάτια παίζονται χωρίς άλλη διακοπή εκτός από εκείνη των μουσικών παύσεων, ενώ τα τρία τελευταία χωρίζονται μεταξύ τους κανονικά.

Γιώργος Σισιλιάνος (ανατύπωση από το πρόγραμμα της α΄ εκτέλεσης του έργου με την Κ.Ο.Α. στις 26 Ιανουαρίου 1970)

ΣΕΡΓΚΕΪ ΡΑΧΜΑΝΙΝΟΦ

(1873 – 1943)

Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα αρ.2 σε ντο ελάσσονα, έργο 18

- Moderato
- Adagio sostenuto
- Allegro scherzando

Ο Σεργκέϊ Ραχμάνινοφ

«Το έργο θα έπαιρνε το πρώτο βραβείο σε ένα ωδείο στην κόλαση». Με αυτά τα λόγια σχολίαζε την πρώτη συμφωνία του Ραχμάνινοφ ο συνθέτης και κριτικός Σεζάρ Κούι μετά την οικτρά αποτυχημέ-νη πρώτη εκτέλεσή της το 1897 υπό την -από πολλές απόψεις ανεπαρκή- διεύθυνση του Αλεξάντερ Γκλαζουνόφ. Η απογοήτευση του μόλις 24χρονου συνθέτη και η δριμεία κριτική που δέχτηκε ήταν τέτοιες, που τον οδήγησαν σε κατακόρυφη πτώση της αυτοπεποίθησής του και σε γενικότερη κα-τάθλιψη, με εύλογο αποτέλεσμα τη σχεδόν ολοκληρωτική αποχή από τη σύνθεση για τρία περίπου χρόνια.

Η κατάσταση επιδεινώθηκε μετά από μία επίσκεψη του συνθέτη στον μεγάλο Ρώσο συγγραφέα Λέοντα Τολστόι, που ήταν και ένα από τα ινδάλματά του, στις αρχές του 1900. Ο ηλικιωμένος πια Τολστόι, έχοντας ήδη αποκηρύξει τα έργα των κλασικών συνθετών υπέρ της παραδοσιακής μου-σικής στην πραγματεία του «Τι είναι η Τέχνη», ακούγοντας τον Ραχμάνινοφ να παίζει κάποιες συν-θέσεις του σχολίασε: «Αλήθεια, χρειάζεται κανείς αυτή τη μουσική;» Και συνέχισε: «Ο Μπετόβεν είναι ανοησίες, το ίδιο ο Πούσκιν και ο Λέρμοντοφ...» Το αποτέλεσμα αυτής της απογοητευτικής συνάντησης ήταν να βυθιστεί ο Ραχμάνινοφ σε ακόμα βαθύτερη κατάθλιψη. Αναζητώντας διέξοδο από αυτή, αναγκάστηκε να δεχτεί να ακολουθήσει ένα πρόγραμμα ψυχοθε-ραπείας υπό την επίβλεψη του νευρολόγου Νικολάι Νταλ. Τόσο η μέθοδος του γιατρού όσο και οι θερμές, εκτενείς συζητήσεις του με τον ασθενή για τη μουσική -σε συνδυασμό με το ερωτικό ενδι-αφέρον του Ραχμάνινοφ για την κόρη του Νταλ- τόνωσαν την αυτοπεποίθηση του και σε γενικότερη, που αποφάσισε να καταπιαστεί με τη σύνθεση ενός νέου κοντσέρτου. Έτσι προέκυψε το δεύτερο κοντσέρτο για πιάνο, που δικαιολογημένα αφιερώθηκε στον δρ. Νταλ. Η πρεμιέρα του δόθηκε στις 27 Οκτωβρίου 1901 στη Μόσχα με σολίστα στο πιάνο τον ίδιο τον συνθέτη και μαέστρο τον εξάδελ-φό του Αλεξάντερ Ζιλότι. Από τότε το κοντσέρτο αυτό αποτελεί όχι μόνο ένα κορυφαίο κοντσέρ-το του πιανιστικού ρεπερτορίου αλλά και μία από τις δημοφιλέστερες συνθέσεις στην ιστορία της μουσικής, χάρη στον πλούτο των μελωδιών του, την ειλικρίνεια των συναισθημάτων, τη λαμπερή δεξιοτεχνική γραφή και τη στιβαρή μουσική αρχιτεκτονική του.

Το πρώτο μέρος ανοίγει με μία σειρά συγχορδιών από το πιάνο, που θυμίζουν καμπάνες. Το πρώτο θέμα εκτίθεται από την ορχήστρα υπό την πληθωρική συνοδεία του σολίστα, ο οποίος στη συνέχεια εισάγει και το λυρικό δεύτερο θέμα. Μετά την επεξεργασία του θεματικού υλικού, το πρώτο θέμα επα-νέρχεται ως θριαμβευτικό εμβατήριο, ενώ το δεύτερο ως σόλο του κόρνου. Το μέρος ολοκληρώνεται με μία εκρηκτικής ενέργειας coda. Στο δεύτερο μέρος, μετά από μία ευφυή αρμονικά μετάβαση της ορχήστρας από τη ντο ελάσσονα στη μι μείζονα, εκτίθεται ένα λυρικότατο, νοσταλγικό θέμα από τα ξύλινα πνευστά, που συνοδεύονται με ευαισθησία από το πιάνο. Ένα μεσαίο, γρηγορότερο τμήμα οδη-γεί τη μουσική σε σταδιακά κλιμακούμενη κορύφωση, που εκτονώνεται με μία σύντομη καντέντσα του σολίστα, η οποία με τη σειρά της προοδευτικά σβήνει επαναφέροντας την αρχική ατμόσφαιρα. Το φι-νάλε βασίζεται σε δύο αντιθετικού χαρακτήρα θέματα, το πρώτο γρήγορο και ανάλαφρο, ενώ το δεύ-τερο (που εισάγεται αρχικά από τις βιόλες) πιο αργό και βαθύτατα εκφραστικό. Ακολουθεί μία γεμάτη εσωτερικό πάθος και ταυτόχρονα ευφυής αντιστικτική ανάπτυξη. Στην επανέκθεση το δεύτερο θέμα παρουσιάζεται με μεγαλύτερη λάμψη αυτή τη φορά από τα βιολιά και όλο το έργο ολοκληρώνεται με μία συγκλονιστική και μεγαλοπρεπή έκθεση του δεύτερου θέματος από την ορχήστρα και το πιάνο, που καταλήγει σε μία δεξιοτεχνική και εντυπωσιακή coda.

Ο Σεργκέϊ Ραχμάνινοφ

ΣΕΡΓΚΕΪ ΡΑΧΜΑΝΙΝΟΦ

Συμφωνικοί Χοροί, έργο 45

- Non Allegro
- Andante con moto (Tempo di Valse)
- Lento assai – Allegro vivace

Ο Σεργκέϊ Ραχμάνινοφ

Μετά την Τρίτη Συμφωνία του 1936 ο Ραχμάνινοφ απείχε ολοκληρωτικά για τρία χρόνια από τη σύνθε-ση. Το κέντρο βάρους της καλλιτεχνικής δραστηριότητάς του, αφότου είχε εγκατασταθεί στις Η.Π.Α., είχε μετατοπισθεί για βιοποριστικούς κυρίως λόγους στην καριέρα του ως πιανίστα. Προφανώς ρόλο έπαιξε και η μάλλον αδιάφορη υποδοχή των πρόσφατων έργων του, του Τέταρτου Κοντσέρτου για πιάνο, των Παραλλαγών πάνω σε ένα θέμα του Κορέλι για σόλο πιάνο και της Τρίτης Συμφωνίας. Εξαι-ρεση αποτέλεσαν οι επιτυχέςστατες Παραλλαγές πάνω σε ένα θέμα του Παγκανίνι του 1934, πάνω στις οποίες μάλιστα βασίστηκε το μπαλέτο *Παγκανίνι*, που χορογράφησε με επιτυχία τον Ιούνιο του 1939 ο ρωσικής καταγωγής χορευτής και χορογράφος Μισέλ Φοκίν στο Κόβεντ Γκάρντεν του Λονδίνου. Παρόλα αυτά, το καλοκαίρι του 1940 και ενώ ο Ραχμάνινοφ μελετούσε καθημερινά πάμπολλες ώρες πιάνο εν όψει των επρχόμενων συναυλιακών του υποχρεώσεων, ένιωσε την ανάγκη να γράψει ένα νέο συμφωνικό έργο. Ο αρχικός του τίτλος ήταν Φανταστικοί Χοροί και ο καθένας από τους τρεις χορούς είχε τον τίτλο «Μεσημέρι», «Λυκόφως», «Μεσάνυχτα» αντίστοιχα. Μέχρι τα τέλη Οκτωβρίου ο συνθέτης άλλαξε τον τίτλο (οι «Φανταστικοί» Χοροί έγιναν «Συμφωνικοί»), απέσυρε τους επιμέ-ρους τίτλους των χορών και παρά το φόρτο εργασίας του ολοκλήρωσε και την ενορχήστρωση. Απώ-τερος σκοπός του ήταν μία εκ νέου συνεργασία με τον διάσημο Φοκίν αλλά ο θάνατος του δεύτερου το 1942 άφησε το όνειρο του Ραχμάνινοφ ανεκπλήρωτο. Η πρεμιέρα των Συμφωνικών Χορών έγινε στις 3 Ιανουαρίου 1941 στη Φιλαδέλφεια με τον Ευγένιο Όρμαντ να διευθύνει τη διάσημη ορχήστρα της πόλης, με την οποία άλλωστε ο Ραχμάνινοφ είχε αναπτύξει μία μακρά, πολυεπίπεδη και εξαιρετικά γόνιμη συνεργασία.

Οι Συμφωνικοί Χοροί είναι το κύκνειο άσμα του Ραχμάνινοφ και το μόνο έργο του, που γράφτηκε εξ ολοκλήρου επί αμερικανικού εδάφους. Ο πρώτος χορός ξεκινά απειλητικά, με ένα σπερματικό μοτί-βο τριών κατιουσών νοτών στα ξύλινα πνευστά να γιγαντώνεται και να οδηγεί σε ένα δυναμικό εμ-βατήριο. Μία κεντρική ενότητα ηρμεεί τα πνεύματα και αναδεικνύει σε μία ειδυλλιακή μελωδία έναν απροσδόκητο πρωταγωνιστή: το άλλο σαξόφωνο, ένα όργανο που ο Ραχμάνινοφ δεν είχε χρησιμο-ποιήσει ποτέ πριν. Η ατμόσφαιρα της αρχής σταδιακά επιστρέφει, ενώ σε μία εκτενή καταληκτική ενότητα ο συνθέτης παραθέτει στα έγχορδα μία μελωδία από τη νεανική και «μοιραία» Πρώτη του Συμφωνία, η οικτρή αποτυχία της οποίας το 1897 είχε στιγματίσει για χρόνια τη ζωή και τη δημιουργία του με τον οδυνηρότερο τρόπο.

Ο δεύτερος Χορός είναι ένα μεγαχολικό βαλς, που δίνει την αίσθηση -χάρη στο ευφυές παιχνιδισμα των ορχηστρικών του ηχοχρωμάτων- να πάλλεται μεταξύ ονείρου και πραγματικότητας. Οι «πικά-ντικες» αρμονίες του, έντονα χαρακτηριστικές στο ύστερο έργο του Ραχμάνινοφ, δεν αφήνουν ούτε στιγμή τον πηγαίο μελωδικό λυρισμό να εκπέσει σε ανεξέλεγκτο συναισθηματισμό.

Το φινάλε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως «μακάβριος χορός» (danse macabre). Ο συνθέτης χρη-σιμοποιεί και αναπτύσσει δραματικά τη γνωστή γρηγοριανή μελωδία *Dies Irae* της νεκρώσιμης ακο-

ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ
Αίθουσα Χρήστος Λαμπράκης

λουθίας, που «στοιχειώνει» άλλωστε πολλά από τα έργα του. Προς το τέλος του δυναμικού αυτού χορού, που κατά πολλούς εκφράζει την πάλη της ζωής με το θάνατο, ο συνθέτης προβαίνει σε μία ακόμη θεματική παραπομπή, αυτή την φορά από το χορωδιακό αριστούργημά του *Εσπερινοί* (ή *Ολονυκτία*) του 1915 και συγκεκριμένα από το ένατο κομμάτι («Εὐθλοητὸς εἶ, Κύριε»). Η ελπίδα της Ανάστασης κατορθώνει να υπερισχύσει και ο χορός ολοκληρώνεται σε ανάλογα χαρμόσυνους τόνους. Στο τέλος της παρτιτούρας των Συμφωνικών Χορών ο Ραχμάνινοφ, σαν να δαισθανόταν ότι ήταν το τελευταίο του έργο, έγραψε: «Σε ευχαριστώ Κύριε».

ΙΒΟ ΠΟΓΚΟΡΕΛΙΤΣ

Ο Ίβο Πογκορέλιτς γεννήθηκε στο Βελιγράδι το 1958. Πήρε τα πρώτα μαθήματα πιάνου επτά χρονών και δώδεκα χρονών πήγε στη Μόσχα για να σπουδάσει στην Κεντρική Σχολή Μουσικής και στη συνέχεια στο Ωδείο Τσαϊκόφσκι. Το 1976 ξεκίνησε εντατικές σπουδές με τη διάσημη πιανίστα και καθηγήτρια Aliza Kezeradze, με την οποία ήταν παντρεμένος από το 1980 ως τον πρόωρο θάνατό της το 1996. Το 1978 κέρδισε τον Διαγωνισμό Casagrande στο Τέρνι της Ιταλίας και τον Διεθνή Μουσικό Διαγωνισμό του Μόντρεαλ το 1980. Ωστόσο το βραβείο που απέτυχε να κερδίσει ήταν αυτό που τον έκανε γνωστό σε όλον τον κόσμο: το 1980 συμμετείχε στον Διε-θνή Διαγωνισμό Σοπέν στη Βαρσοβία, όπου ο αποκλεισμός του από τον τρίτο γύρο πυροδότησε μια βίαια αντιπαράθεση, η οποία τράβηξε την προσοχή όλου του μουσικού κόσμου πάνω στον πιανίστα. Η Μάρθα Άργκεριχ τον αποκάλεσε ιδιοφυία και εγκατέλειψε την κριτική επιτροπή του διαγωνισμού ως διαμαρτυρία. Οι πρώτες εμφανίσεις του σε Λονδίνο, Παρίσι, Μαδρίτη, Βρυξέλ-λες, Άμστερνταμ, Μιλάνο, Ρώμη, Τελ Αβίβ, και Κάρνεγκι Χολ της Νέας Υόρκης είναι θρυλικές. Έχει συνεργαστεί με τις μεγαλύτερες ορχήστρες του κόσμου, όπως, ενδεικτικά, τη Φιλαρμονική του Βερολίνου, τη Φιλαρμονική της Βιέννης, όλες τις ορχήστρες του Λονδίνου, την Τονχάλε της Ζυ-ρίχης, την Ορχήστρα του Παρισιού, τη Συμφωνική του Σικάγο, της Βοστόνης και τη Φιλαρμονική της Νέας Υόρκης. Μετά από μια περίοδο σιωπής, επανήλθε στην ενεργό συναυλιακή δράση το 2007. Έκτοτε εμφανίζεται με επιτυχία ανά τον κόσμο (Λονδίνο, Παρίσι, Βιέννη, Λισαβόνα, Κων-σταντινούπολη, Αθήνα, Μόντε Κάρλο, Βιέννη, Βαρσοβία, Μπάντεν-Μπάντεν, Μιλάνο, Δουβλίνο, Φεστιβάλ Πιάνου της Ρουρ, Φεστιβάλ του Ζάλτσμπουργκ και περιοδείες σε Ιαπωνία και Νότιο Αμερική). Από το 1981 ως το 1998 ήταν αποκλειστικός καλλιτέχνης της Deutsche Grammophon, το 1986 δημιούργησε ένα ίδρυμα στην Κροατία για υποτροφίες νέων καλλιτεχνών, ενώ το 1988 η Unesco τον ονόμασε «πρέσβη καλής θέλησης». Το 2019 κυκλοφόρησε μία νέα ηχογράφησή του για τη Sony, που έλαβε εξαιρετικές κριτικές διεθνώς.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

Ο Βασίλης Χριστόπουλος

Ο Βασίλης Χριστόπουλος είναι ένας από τους πλέον καταξιωμένους Έλληνες αρχιμουσικούς. Μουσικός Διευθυντής της Όπερας και της Φιλαρμονικής Ορχήστρας του Γκρατς από τον Σε-πτέμβριο του 2023, έχει διατελέσει Διευθυντής της Κρατικής Ορχήστρας Αθηνών και Κορυφαίος Αρχιμουσικός της Φιλαρμονικής της Νοτιοδυτικής Γερμανίας. Το 2016 εξελέγη Καθηγητής Διεύ-θυνσης Ορχήστρας στο Πανεπιστήμιο Μουσικής και Παραστατικών Τεχνών της Φρανκφούρτης. Στις ορχήστρες που έχει διευθύνει συγκαταλέγονται οι: Φιλαρμόνια του Λονδίνου, Μοτσαρτέουμ του Ζάλτσμπουργκ, Συμφωνική της Ραδιοφωνίας της Φρανκφούρτης, Εθνική Συμφωνική Ορχή-στρα της Κορέας, Νέα Φιλαρμονική της Ιαπωνίας, Συμφωνική Ορχήστρα της Φλάνδρας, Συμφω-νική Ορχήστρα του Κουίνσλαντ, όπως και οι μείζονες ελληνικές ορχήστρες. Το ρεπερτόριό του στην όπερα καλύπτει ένα ευρύτατο φάσμα από το μαρκόρ έως τον 21ο αιώνα. Το φθινόπωρο του 2022 διηύθυε τον «Ευγένιο Ονιέγκιν» του Τσαϊκόφσκι στο πλαίσιο της εορταστικής σαιζόν για τα 100 χρόνια της Όπερας του Σαν Φρανσίσκο. Μετά την τεράστια επιτυχία με την «Ηλέκτρα» του Ρίχαρντ Στράους στα επίσημα εγκαίνια της Εθνικής Λυρικής Σκηνής στο Κέντρο Πολιτισμού Ίδρυμα Σταύρος Νιάρχος έχει διευθύνει πολλές όπερες στην ΕΛΣ, μεταξύ των οποίων τον πρώτο «Βότσεκ» στην ιστορία του οργανισμού, μία παραγωγή με την οποία η Λυρική «κατέφθασε στην διεθνή σκηνή», σύμφωνα με τους Financial Times. Ο Βασίλης Χριστόπουλος μιλάει ελληνικά, γαλ-λικά, αγγλικά, γερμανικά, ιταλικά, ισπανικά και ρώσικα. Έχει τιμηθεί με τον τίτλο του Ιππότη των Τεχνών και των Γραμμάτων από την Γαλλική Δημοκρατία.